

Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Date Received : 15.11.2018
Kabul Tarihi / Date Accepted : 15.10.2019
Yayın Tarihi / Date Published : 02.06.2020

<https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2020..-483199>

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ “TARİHSEL ÖNEM” KAVRAMINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ*

Cemil Cahit YEŞİLBURSA¹, Cengiz DÖNMEZ², Barış KAYA³

ÖZ

Bu çalışmada, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “tarihsel önem” kavramına yönelik görüşleri araştırılmıştır. Çalışmada betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabılır örneklem kullanılmıştır. Çalışma grubunda 66 son sınıf öğrencisi yer almıştır. Verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüş formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, sosyal bilgiler öğretmen adayları özellikle, tarih öğrenmenin, geleceği planlamak, geçmişten ders almak ve milli birlik için önemli olduğunu düşünmektedirler. Cumhuriyet tarihi, Osmanlı tarihi konularını, Atatürk, Fatih Sultan Mehmet gibi tarihi kişilikleri, İstanbul’un fethi, Malazgirt Savaşı gibi olayları önemli bulmaktadırlar. Genelde ortaçağ tarihi konularını ise görece olarak önemsiz buldukları ortaya çıkmıştır. Tarihi bir olayın etkisinin ve sonuçlarının o olayı önemli kıldığını ifade etmişlerdir. Okul dışında, tarih konularını en çok kitap, internet ve TV programlarından öğrendiklerini, okul dışında öğrendikleri en önemli tarih konularının ise Cumhuriyet tarihi ve Osmanlı tarihi konuları olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tarihsel önem, sosyal bilgiler, öğretmen adayı

PRE-SERVICE SOCIAL STUDIES TEACHERS’ VIEWS ON HISTORICAL SIGNIFICANCE

ABSTRACT

The current study explores pre-service social studies teachers’ views on “historical significance”. In this study, authors used the descriptive method to conduct the research. Convenience sampling, one of the purposive sampling methods, was used to determine the study group. Data derived from 66 senior students. A semi-structured opinion form including open-ended questions was used for data collection. Content analysis was used for data analysis. The results showed that participants think history is important especially for planning future, taking lessons from the past and national unity. They find important historical periods, people and events such as Republic history, Ottoman history, Atatürk, Mehmed the Conqueror, Conquest of Istanbul, battle of Malazgirt. They find relatively unimportant Medieval History topics. They believe that the effects and the results make a historical event important. They addressed that they learn history outside school mainly from books, internet and TV programs. The most important history topics they learn outside school are generally about Republic history and Ottoman history.

Keywords: Historical significance, social studies, teacher candidate

* Bu çalışma, Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi’nde (Alanya-2017) sözlü olarak sunulmuştur.

¹ Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, yeşilbursa@gazi.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-8568-6061>

² Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, cdonmez@gazi.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-6509-4664>

³ Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi, bariskaya@beun.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-8722-9398>

1.GİRİŞ

Tarihsel önem, tarihi olay, şahsiyet, gelişme ve durumların, tarih açısından yaptıkları etkilere (geçmiş, bugün ve gelecekteki) göre değerlendirilmesidir (Er Tuna, 2014). Bu anlamda, tarihsel önem kavramı, geçmişteki kişiler, olaylar, yerler ve fikirler hakkında geniş bir değerlendirme içerir. Önem kavramı, sebep ve sonuç kavramlarından daha geniş kapsamlıdır. Bazı kişiler ya da olaylar sonuçları bakımından önemli olabilirken diğer bazılarının ise çok önemli sonuçları olsa da hâlâ önemli kabul edilmeyebilirler. Tarihsel önem kavramı, kişilere, olaylara, yerlere ve fikirlere verilen değerle ilgilidir. Bu nedenle, duruma bağlı ve tartışılabilir bir kavramdır. (Yeager, Foster ve Greer, 2002; Cercadillo, 2000; Barton, 1997). Tarihçiler ve eğitimciler tarihsel önem kavramı ile ilgili farklı değerlendirmelere sahiptirler. Tarihsel önem kavramı, eğitimciler açısından çok sayıdaki tarih konusu arasından seçim yapabilme ve öğrencileri güçlü bir tarihsel düşünme aracı ile donatmak bakımından önemlidir (Avaroğulları ve Kolcu, 2016). Öğrencilerin tarihsel önem kavramı hakkındaki görüşleriyle alakalı yapılan araştırmalar, eğitimciler için öğrenme ve öğretme ile ilgili önemli çıktılar sağlayabilir. Bu çıktılardan birincisi motivasyondur. Eğer tarihin bir anlamı yoksa öğrenciler neyi öğrenmeleri ve anlamları gerektiğini kavrayamıyorlarsa, tarih okumanın faydası nedir? İkincisi ise, düşünme gelişimidir. Öğrencilerin belirli bir tarihsel konudaki sorgulamaları onların tarihsel bilgi ve kavrayışlarına nasıl katkı sağlar? (Cercadillo, 2000). Seixas ve Peck (2004), öğretmen ve araştırmacıların neyi öğreteceğini ve ne hakkında yazacaklarını seçerken tarihsel olarak önemli olanla önemsiz olan arasında ayrım yaptıklarını ifade etmektedirler (Er Tuna, 2014). Tarihçiler ve öğretmenler kendilerince önemli olan veya amacına en etkili biçimde hizmet eden meseleleri seçer ve bunları derinlemesine inceler (Er Tuna, 2014). Dolayısı ile burada ister öğretmen olsun ister araştırmacı olsun bir seçim söz konusudur; neyin önemli olduğuna karar vermek. Er Tuna (2014), “özellikle yurt dışındaki tarih eğitimcileri ve öğretmenlerin, tarihsel önem kriterleri vasıtasıyla, binlerce yıllık insan tarihi içerisinde, hangi olayların bilinmeye ve öğretilmeye değer olduğunun tespiti hususunda ilerici bir yaklaşım tarzı geliştirmeye çalıştıklarını” belirtmektedir. Benzer durum öğretmen adayları için de geçerlidir. Aynı zamanda öğrenci olan öğretmen adayları tarihsel içerikle ilgili farklı bir bakış açısına sahiptirler. Tarihle ilgili kendi inanç ve değerlerine sahiptirler (Westhoff, 2012). Bu açıdan onların tarihe bakış açıları, tarihle ilgili inanç ve değer yargıları meslek yaşamlarını da etkileyeceği gibi tarihle ilgili neyin önemli olduğuna dair seçimlerini de etkileyecektir. Tarihsel önem kavramıyla ilgili olarak yurt dışında görece olarak oldukça fazla çalışma bulunmaktadır. Bunlar çeşitli kademelerdeki öğrenciler, öğretmen adayları ve öğretmenlerin tarihsel önem kavramına yönelik görüşleri ve kavrayışları ile ilgili araştırmalardır (Seixas,1994; Seixas,1997; Levstik, 2000; Hunt, 1999; Yeager, Foster ve Greer, 2002; Cercadillo, 2000; Counsell, 2004; Sheehan, 2011). Ülkemizde ise tarihsel önem kavramı ile ilgili çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Er Tuna (2014)’nın, ortaöğretim öğrencilerinin tarihsel önem kavramına yönelik algı ve görüşlerini incelediği araştırması, Avaroğulları ve Kolcu (2016)’nın lise öğrencilerinin tarihsel önem kavramına yönelik bakış açılarını inceledikleri araştırmaları, Erdil (2013)’in ilköğretim öğrencilerinde tarihsel önem ve anlamlılık kavramının gelişimini incelediği araştırması, Erbudak (2016)’ın ortaokul öğrencilerinin bilim tarihine yönelik tarihsel önemlilik algılarını incelediği araştırması bu çalışmalar arasında gösterilebilir. Buna göre, tarihsel önem kavramı ile ilgili olarak daha çok ortaokul ve lise öğrencileri ile çalışıldığı görülmektedir. Buradan hareketle öğretmen ve öğretmen adayları ile de tarihsel önem kavramı hakkında çalışmaların yapılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarihsel önem kavramına yönelik görüşleri incelenmiştir. Ortaokul kademesinde gerek sosyal bilgiler dersi kapsamında ve gerekse T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi kapsamında öğrencilere tarih konularını sosyal bilgiler öğretmenleri öğretmektedirler. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, tarih içeriği ile ilgili sahip oldukları inanç ve değerler onların göreve başladıklarındaki tarihsel önemle ilgili seçimlerini de etkileyecektir. Buradan hareketle sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarihsel önem kavramına yönelik görüşlerini incelemenin sosyal bilgiler eğitimi alanına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “tarihsel önem” kavramına yönelik görüşlerini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

1. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarihin önemine yönelik görüşleri nelerdir?
2. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının önemli buldukları tarihsel olaylara yönelik görüşleri nelerdir?
3. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının önemsiz buldukları tarih konularına yönelik görüşleri nelerdir?
4. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarihsel bir olayı önemli kılan özelliğe yönelik görüşleri nelerdir?

5. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının önemli gördükleri tarih konularını daha çok nerede öğrendiklerine yönelik görüşleri nelerdir?

6. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının okul dışında öğrendikleri en önemli tarih konularına yönelik görüşleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Önemi

Bu çalışmada, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarihsel önem kavramına yönelik görüşleri incelenmiştir. Ortaokul kademesinde gerek sosyal bilgiler dersi kapsamında ve gerekse T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi kapsamında öğrencilere tarih konularını sosyal bilgiler öğretmenleri öğretecektir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, tarih içeriği ile ilgili sahip oldukları inanç ve değerler onların göreve başladıklarındaki tarihsel önemle ilgili seçimlerini de etkileyecektir. Buradan hareketle sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarihsel önem kavramına yönelik görüşlerini incelemenin sosyal bilgiler eğitimi alanına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada, genel araştırma türlerinden betimsel araştırma kullanılmıştır. Betimsel araştırmalar, verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlar (Büyüköztürk vd., 2008). Betimsel yöntem, genellikle eğitim araştırmalarında belirli bir konuyla ilgili seçilmiş bir grubun tutumları, inançları ve görüşlerini belirlemek amacıyla kullanılmaktadır (McMillan ve Schumacher, 2006).

2.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabılır örneklem kullanılmıştır. Kolay ulaşılabılır örneklem, katılımcılara daha kolay bir şekilde ulaşılabılmesinden ve katılımcıların araştırmaya katılmaya istekli olmalarından dolayı araştırmacılar tarafından daha sıklıkla tercih edilen bir örneklem yöntemi olduğu belirtilmektedir (Kemper, Stringfield ve Teddlie, 2003, Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu kapsamda çalışma grubunda 66 sosyal bilgiler öğretmen adayı (SBÖA) yer almıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri altı adet açık uçlu sorunun yer aldığı görüş formu ile toplanmıştır. Görüş formunda yer alan sorular şu şekildedir:

- 1- Tarih öğrenmek önemlidir? Neden?
- 2- Lisans eğitimi süresince aldığınız tarih derslerinde en önemli bulduğunuz konular (dönem, gelişme, olay, kişi, vb.) hangileriydi?
- 3- Tarih derslerinde öğrendiğiniz konular arasında en önemsiz bulduğunuz konular nelerdir? Bu konuların neden önemsiz olduğunu düşünüyorsunuz?
- 4- Sizce tarihi bir olayı önemli kılan nedir?
- 5- Tarih Konularını daha çok nerede öğrenirsiniz? Okulda mı, Okul dışında mı? Tarih konularını okul dışında daha çok hangi kaynaklardan öğrenirsiniz?
- 6- Okul dışında öğrendiğiniz en önemli tarihsel konular nedir?

Görüş formunda yer alan sorular, sosyal bilgiler eğitimcisi, tarih eğitimcisi, eğitim bilimleri uzmanı tarafından kontrol edilmiştir. Onların görüşleri doğrultusunda sorulara son şekli verilmiştir. Görüş formu çalışma grubunda yer alan katılımcılardan farklı on kişilik başka bir gruba uygulanmıştır. Soruların anlaşılabilirliği ve cevaplama süresi kontrol edilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Çalışmanın verileri içerik analize tabi tutulmuştur. İçerik analizi belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak tanımlanır. İçerik analizi sonucunda elde edilen verilerin yorumlanmasında genellikle frekans ve yüzde kullanılır (Büyüköztürk v.d., 2008). Böylece toplam 66 görüş formu analize tabi tutulmuştur. Çalışmada verilerin güvenilirliğinin hesaplanmasında Miles ve Huberman'ın (1994) ortaya koyduğu güvenilirlik formülüne başvurulmuştur. Buna göre verilerin güvenilirliği; 1. soru için %77, 2. soru için %79, 3.soru için %84, 4. Soru için %87, 5. Soru için %74, 6. Soru için %89 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan değerlerin. 70 ve üzerinde olması araştırmanın güvenilir olduğunu bir göstergesi olarak kabul edilmiştir (Miles ve Huberman, 1994). Katılımcıların bazıları çoklu cevaplama yaptıklarından bulgular kısmında çalışma grubu (n=66) ile verdikleri cevaplar (f) birbirinden farklıdır.

3. BULGULAR

3.1. Birinci Araştırma Sorusu İle İlgili Bulgular

Araştırmanın birinci alt sorusu ile ilgili olarak SBÖA'na "Tarih öğrenmek önemlidir? Neden?" sorusu yöneltilmiştir. SBÖA'nın tamamı (n=66) bu soruya "evet" yanıtını vermişlerdir. SBÖA'nın "Neden evet?" sorusuna verdikleri yanıtlar ise Tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo 1.

SBÖA'nın Tarih Öğrenmek Neden Önemlidir Sorusuna Yönelik Görüşleri

Kategoriler	Yüzde	f
Geleceği Planlamak/Şekillendirmek	47,1	33
Geçmişten Ders Almak	25,7	18
Milli Birlik/Berberlik	10	7
Kültürel Miras Aktarımı	8,6	6
Geçmişi Öğrenmek	8,6	6
TOPLAM	100	70

Tablo 1 incelendiğinde, SBÖA'nın tarih öğrenmenin en çok geleceği planlamak ve geçmişten ders almak açısından önemli olduğu düşünüldüğü görülmektedir. Katılımcılar daha sonra milli birlik ve beraberlik, kültürel mirasın aktarımı için ve geçmişi öğrenmek için tarih öğrenmenin önemli olduğuna dair görüş bildirmişlerdir.

3.2. İkinci Araştırma Sorusu İle İlgili Bulgular

Araştırmanın ikinci alt sorusu ile ilgili olarak SBÖA'na "Lisans eğitimi süresince aldığımız tarih derslerinde en önemli bulduğunuz konular (dönem, gelişme, olay, kişi, vb.) hangileriydi?" sorusu yöneltilmiştir. SBÖA'nın verdikleri cevaplar Tablo 2'de özetlenmiştir.

Tablo 2.

SBÖA En Önemli Buldukları Tarihi Konulara Yönelik Görüşleri

Kategoriler	Yüzde	f
Dönem		
Türkiye Cumhuriyeti Dönemi	16	29
Osmanlı Tarihi	16	28
İlk Türk Devletleri	4	7
Çağdaş Dünya Tarihi	3	6
İlkçağ Tarihi	2	4
Endülüs Emevileri	2	4
Olay/Gelişme		
İstanbul'un Fethi	8	14
Malazgirt Savaşı	7	12
Sanayi Devrimi	7	12
Fransız İhtilali	4	7
Coğrafi Keşifler	4	7
Türklerin İslamiyet'e Geçişi	4	7
Rönesans	2	4
Reform	2	4
Kavimler Göçü	2	4
Çanakkale Savaşları	2	3
Kişi		
Mustafa Kemal Atatürk	6	11
Fatih Sultan Mehmet	3	6
Kanuni Sultan Süleyman	2	4
Metehan	2	3
Yavuz Sultan Selim	0,5	1
Fahrettin Paşa	0,5	1
Ertuğrul Gazi	0,5	1
Orhan Gazi	0,5	1
TOPLAM	100	180

Tablo 2 incelendiğinde SBÖA'nın en çok Türkiye Cumhuriyeti tarihi konuları ve Osmanlı tarihi konularını önemli buldukları görülmektedir. Olay ve gelişme olarak ise İstanbul'un Fethi, Malazgirt Savaşı ve Sanayi Devrimi en önemli buldukları tarihsel konular arasındadır. Tarihsel kişi olarak ise, Mustafa Kemal Atatürk, Fatih Sultan Mehmet ve Kanuni Sultan Süleyman en önemli buldukları kişiler olarak görülmektedir.

3.3. Üçüncü Araştırma Sorusu İle İlgili Bulgular

Çalışmanın üçüncü alt sorusu ile ilgili olarak SBÖA'na “Tarih derslerinde öğrendiğiniz konular arasında en önemsiz bulduğunuz konular nelerdir? Bu konuların neden önemsiz olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. SBÖA'nın verdikleri cevaplar Tablo 3'te özetlenmiştir.

Tablo 3.
SBÖA'nın Önemsiz Buldukları Tarih Konularına Yönelik Görüşleri

Kategoriler	Yüzde	f
Her konu önemlidir	49	44
Ortaçağ Tarihi	13	12
Avrupa	7	6
Hristiyanlık	2	2
İslam Devletleri	2	2
Beylikler	2	2
Kültür ve Medeniyet Konuları	9	8
Osmanlı Kültür ve Medeniyet	7	6
Kronoloji Ezberi	7	6
İslamiyet Öncesi Türk Devletleri	7	6
İlkçağ Tarihi Konuları	4	4
Tarihöncesi Devirler	4	4
TOPLAM	100	90

Tablo 3 incelendiğinde SBÖA'nın yarıya yakının tarihteki tüm konuların önemli olduğunu başka bir ifade ile tarihte önemsiz konu olmadığı şeklinde görüşlerini ifade ettikleri görülmektedir. Önemsiz bulunan konular arasında en çok Ortaçağ tarihine giren konular ifade edilmiştir. SBÖA'nın neden bu konuları önemsiz buldukları ise bu konuların çok ayrıntılı anlatıldığı, bu kadar ayrıntıya gerek olmadığı, daha genel bir şekilde anlatılması gerektiğini ifade ettikleri görülmüştür. Benzer bir şekilde diğer kategorilerle de ilgili olarak SBÖA konularının çok detaylı anlatıldığını, bu kadar detaya gerek olmadığını düşündüklerini dile getirmişlerdir.

3.4. Dördüncü Araştırma Sorusu İle İlgili Bulgular

Çalışmanın dördüncü alt sorusu ile ilgili olarak SBÖA'na “Sizce tarihi bir olayı önemli kılan nedir?” sorusu yöneltilmiştir. SBÖA'nın verdikleri cevaplar Tablo 4'te özetlenmiştir.

Tablo 4.
SBÖA'nın Tarihi Bir Olayı Önemli Kılan Nedir Sorusuna Yönelik Görüşleri

Kategoriler	Yüzde	f
Etkileri	77,5	62
Evrensel	40	32
Uzun Süreli	21,25	17
Dönemsel	16,25	13
Sonuçları	22,5	18
TOPLAM	100	80

Tablo 4 incelendiğinde SBÖA'nın tarihi bir olayın etkilerinin ve sonuçlarının onu önemli kıldığını ifade etmişlerdir. Başka ifade ile SBÖA'nın görüşlerine göre tarihi bir olayı önemli kılan şey o olayın etkileri ya da sonuçlarıdır. SBÖA'na göre, tarihi bir olayın etkileri ne kadar evrensel ise (ne kadar fazla toplumu ilgilendiriyorsa), etkileri ne kadar uzun süreli ise veyahut olayın gerçekleştiği dönemde ne kadar etki yapıyorsa o tarih olay önemlidir. Bunun dışında tarihi bir olayın sonuçları da o olayı önemli kılacak bir etkidir. SBÖA'na göre tarihi bir olayın sonuçları ne kadar çok değişime yol açıyorsa, farklı toplumlara ilgilendiriyorsa ya da bir toplum için bir dönüm noktası ise o tarihi olay da önemlidir. Her olayın sonucunun başka bir olayın sebebi olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bulguların Partington (1984)'ün tarihsel önemle ilgili olarak ortaya koyduğu, önem, derinlik, miktar, devamlılık ve anlamlılık kriterleri ve Phillips (2002)'in çığır açan, herkes tarafından hatırlanan, çok kişi veya şeyi etkileyen olaylar, geleceği etkileyen ve dehşet verici kriterleri (aktaran Ertuna ve Safran, 2017, s. 169) ile benzerlik gösterdiği söylenebilir.

3.5. Beşinci Araştırma Sorusu İle İlgili Bulgular

Çalışmanın beşinci alt sorusu ile ilgili olarak SBÖA'na "Tarih Konularını daha çok nerede öğrenirsiniz? Okulda mı, Okul dışında mı?" sorusu yöneltilmiştir. SBÖA'nın %79'u (f=52) tarih konularını daha çok okulda öğrendiklerini dile getirmişlerdir. SBÖA'nın %21'i ise (f=14) tarih konularını daha çok okul dışında öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Bu bulgu, çalışma grubunda yer alan SBÖA'nın büyük çoğunluğunun tarih konularını okulda öğrendikleri şeklinde yorumlanabilir. Bu sorunun devamı olarak da SBÖA'na "Tarih konularını okul dışında daha çok hangi kaynaklardan öğrenirsiniz?" şeklinde tamamlayıcı bir soru yöneltilmiştir. SBÖA'nın bu soruya verdikleri cevaplar Tablo 5'te özetlenmiştir.

Tablo 5.

SBÖA'nın Tarih Konularını Okul dışında Daha Çok Hangi Kaynaklardan Öğrendiklerine Yönelik Görüşleri

Kategoriler	Yüzde	f
Kitap/Dergi	30	45
İnternet	27	40
TV Programı	13	20
Belgesel	8	12
Aile Büyükleri	8	12
Arkadaş Çevresi	7	10
Film	3	5
Müze ve Tarihi Mekân	2	3
Bilgisayar Oyunu	2	3
TOPLAM	100	150

Tablo 5 incelendiğinde SBÖA'nın okul dışında tarih konularını en çok kitaplardan, internette, TV programlarından, belgesellerden, aile büyüklerinden ve arkadaş çevresinden öğrendikleri görülmektedir.

3.6. Altıncı Araştırma Sorusu İle İlgili Bulgular

Çalışmanın altıncı alt araştırma sorusu ile ilgili olarak katılımcılara "Okul dışında öğrendiğiniz en önemli tarihsel konular nedir?" sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların bu soruya verdiği yanıtlar Tablo 6'da özetlenmiştir.

Tablo 6.

SBÖA'nın Okul dışında Öğrendikleri En Önemli Tarih Konularına Yönelik Görüşleri

Kategoriler	Yüzde	f
Cumhuriyet Tarihi Konuları	27,5	22
Osmanlı Tarihi Konuları	22,5	18
Tarihsel Kişilikler	15	12
Çağdaş Dünya Tarihi Konuları	12,5	10
İlk Türk Devletleri	10	8
Anadolu Türk Tarihi	5	4
Yerel Tarih	5	4
Buluşlar ve İcatlar	2,5	2
TOPLAM	100	80

Tablo 6 incelendiğinde SBÖA'nın okul dışında öğrendikleri en önemli tarih konularının Cumhuriyet dönemi, Osmanlı tarihi, tarihsel kişilikler, çağdaş dünya tarihi konuları olduğu görülmektedir. Cumhuriyet dönemi ile ilgili olarak Kurtuluş Savaşı sırasında halkın fedakârlıkları, Cepheler, Atatürk dönemi gelişmeler, Kore savaşı, Kıbrıs Barış Harekâtı gibi konular ifade edilmiştir. Osmanlı tarihi ile ilgili olarak Lale devri, Balkan savaşları, göç ve sürgünler, Sarıkamış Harekâtı, Çanakkale Savaşları gibi konular belirtilmiştir. Tarihsel kişiliklerden ise en çok Osmanlı padişahlarının hayatları, Atatürk ve Türk-İslam bilginleri ifade edilmiştir. Çağdaş Dünya tarihi ile ilgili olarak ise II. Dünya Savaşı, Kore Savaşı, Soğuk Savaş, Kıbrıs Meselesi gibi konuları önemli bulduklarını belirtmişlerdir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Çalışmanın sonuçlarına göre SBÖA tarih öğrenmenin önemli olduğunu düşünmektedirler. Tarih öğrenmenin nedenleri konusunda da özellikle geleceği planlamak ve geçmişten ders almak ve milli birlik şeklide yorumlamışlardır. Bu sonucun, Dönmez, Yeşilbursa ve Altıkulaç (2015)'in araştırmalarındaki bulgularla benzerlik gösterdiği söylenebilir. Burada daha çok SBÖA'nın tarihin sosyal amaçlarına vurgu yaptıkları görülmektedir. Analiz, yorumlama, anlama gibi tarihsel becerilere değinilmemiştir (Husbands, 1996; Yılmaz ve Kaya, 2011). SBÖA'nın önemli buldukları tarih konularına bakıldığında ise Cumhuriyet dönemi ve Osmanlı

döneminin belirgin bir şekilde ön planda olduğu görülmektedir. Olay ya da gelişmelere bakıldığında ise İstanbul'un fethi, Malazgirt savaşı ve Sanayi devriminin SBÖA tarafından daha çok vurgulandıkları görülmektedir. Önemli buldukları tarihsel kişiliklerin başında ise Atatürk, Fatih Sultan Mehmet, Kanuni Sultan Süleyman gelmektedir. Diğer kişilerinde yine Türk tarihinden devlet adamları ve askerler olduğu görülmektedir. Bu sonuçların Avaroğulları ve Kolcu (2016)'nın çalışmalarındaki sonuçlarla benzerlik gösterdiği söylenebilir. SBÖA'nın tarihsel önem konusunda görece daha milliyetçi bir bakış açısına sahip oldukları söylenebilir. Bu sonucun Yılmaz ve Kaya, (2011)'nin çalışmalarındaki sonuçlarla benzerlik gösterdiği söylenebilir. SBÖA'nın yarıya yakını tarihte önemsiz konu olmadığını ifade etmişlerdir. Önemsiz bulunan konuların başında ise Ortaçağ tarihi konuları gelmektedir. Özellikle Ortaçağ Avrupa ve Hristiyanlık tarihi konuları görece daha önemsiz bulunmuştur. Daha sonra kültür ve medeniyet konuları da önemsiz bulunan konular arasındadır. Bu konuların özellikle çok detaylı anlatılmasından dolayı bu kadar detaya gerek olmadığı yönünde görüş bildirilmiştir. SBÖA tarihi bir olayı önemli kılan şeyin o olayın etkileri ve sonuçları olarak belirtmişlerdir. Bu etkileri, evrensel, uzun süreli ve dönemsiz etkiler olarak ifade etmişlerdir. Sonuçları da, büyük değişimlere yol açması olarak belirtmişlerdir. SBÖA'nın büyük çoğunluğunun tarih konularını okulda öğrendikleri sonucuna ulaşılmıştır. Okul dışında ise kitap, internet, belgesel, TV programları, aile büyükleri ve arkadaş gruplarından tarih öğrendikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulguların, Yeager, Foster ve Greer (2002), Seixas (1997), Barton ve Levstik (1997), Barton (2001) bulguları ile benzerlik göstermektedir. SBÖA, okul dışında öğrendikleri ve önemli buldukları tarih konuları olarak Cumhuriyet tarihi, Osmanlı tarihi, tarihsel kişilikler ve çağdaş dünya tarihi konuları olmuştur. SBÖA'nın benmerkezi bir bakış açısına sahip oldukları görülmektedir. Keza çağdaş dünya tarihi konularında da Türkiye'yi ilgilendiren ya da Türkiye'nin müdahil olduğu konular ifade edilmiştir. Sonuç olarak SBÖA'nın tarihsel önem konusunda romantik ve bireysel bir bakış açısına sahip oldukları söylenebilir. Tarihsel bir olayın önemli olmasında evrenselliğe ve uzun süreli etkilerine vurgu yapmalarına rağmen özellikle Cumhuriyet tarihi ve Osmanlı tarihinden olay, gelişme ve kişileri ön plana çıkardıkları görülmüştür. Katılımcıların, romantik ve bireysel bir bakış açısına sahip olmalarında Cumhuriyet Türkiye'sinin ilk yıllarından beri uzun bir süre etkili olan romantik tarih yazımı anlayışı ve bunun eğitim-öğretime yansımaları olarak görülebilir (Şimşek ve Satan, 2011, s. 21; Şimşek, 2007, s. 12). Romantik tarih anlayışına göre, ulus devletin inşası için köklü ve şanlı geçmişe, milli birliğe, başarılar ve zaferlere, fedakârlıklara, kahramanlara, mit, efsane ve destanlara tarih yazımında ve anlatımında yer vermek önemlidir (Şimşek ve Satan, 2011, s. 18-19). Romantik tarih yazımı doğrultusunda Türkiye'de Atatürk döneminde, Türk Tarih Tezi endeksli bir tarih öğretimi, Atatürk sonrası dönemde etkisini yaklaşık 1970'lere kadar sürdüreceği olan Hümanist tarih anlayışı, 1970'lerin ortalarından yaklaşık 2000'lere kadar olan dönemde Türk-İslam Sentezi endeksli bir tarih öğretimi anlayışı hâkim olmuştur (Şimşek ve Yazıcı, 2013). Türk tarihinin tarih derslerindeki ağırlığı 1980'li yıllarda daha da artmıştır (Şimşek, 2007, s. 14). Dolayısıyla ile bu çalışmadaki katılımcıların tarihsel önem konusunda romantik bir bakış açısına sahip olmaları onları yetiştiren öğretmenlerinin ve tarih dersi veren akademisyenlerin, tarih öğretim programlarını ve ders kitaplarını hazırlayanların özellikle Türk-İslam Sentezinin etkili olduğu dönemde yetişmeleri ve okul hayatları boyunca okudukları tarih kitaplarının ve tarih ders kitaplarının bu dönemin etkisinde yazılmaları ile açıklanabilir. Katılımcıların yine, tarihte kadının yerinin önemine neredeyse hiç değinmedikleri görülmüştür. Sadece bir katılımcı, okul dışında öğrendiği önemli tarih konuları arasında Osmanlı'da kadın hareketleri ve feminist hareketi ifade etmiştir. Siyasi ve askeri tarih konularını, olaylarını ve kişilerini görece olarak önemli bulmaları, sosyal tarihe görece olarak daha az değinmeleri, kültür ve medeniyet konularını detaylı bulmaları nedeniyle bu konular üzerinde yeni araştırmalar yapılmasının önemini ortaya koymaktadır. Çalışmanın sonuçları, SBÖA'nın görüşleri ile sınırlı olduğundan daha büyük örneklerle ve farklı veri toplama araçları ile başka çalışmalar yapılmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Avaroğulları, M. ve Kolcu, N. (2016). Historical significance from Turkish students' perspective. *International Education Studies*, 9 (4),69-76.
- Barton, K. C. (1997). "I just kinda know": Elementary students' ideas about historical evidence. *Theory and Research in Social Education*, 25, 407-430.
- Barton, K.C. (2001). You'd be waiting about the past: Social context of children's historical understanding in Northern Ireland and the USA. *Comparative Education*, 37(1), 89-106.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cercadillo, L. (2000). Significance in history: Students' ideas in England and Spain. Unpublished Doctoral Thesis. University of London, Institute of Education.
- Counsell, C. (2004). Looking through a Josephine-Butler-shaped window: focusing pupils' thinking on historical significance. *Teaching History*, 114, 30-36.
- Dönmez, C., Yeşilbursa, C. C. ve Altıkulaç, A. (2015). Pre-service social studies and history teachers' perceptions of history and their views on purpose of history teaching. *Anthropologist*, 19(1), 17-22.
- Er Tuna, Y. (2014). Ortaöğretim öğrencilerinin bazı tarihsel olaylardan hareketle tarihsel önem kavramına ilişkin algı ve görüşleri. (Yayımlanmamış doktora tezi) Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Er Tuna, Y. ve Safran, M. (2017). Ortaöğretim öğrencilerinin tarihsel olayların önemine ilişkin görüşlerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *TURKISH STUDIES -Internati International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, 12 (4), 163-180.
- Erbudak, K. C. (2016). *Ortaokul öğrencilerinin bilim tarihi konularına ilişkin tarihsel önemlilik algıları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Erdil, M. (2013). *İlköğretim öğrencilerinde tarihsel önem ve anlamlılık kavramının gelişimi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Uşak Üniversitesi, Uşak.
- Hunt, M. (1999). Teaching historical significance. In J. Artur and R. Phillips (Eds.), *Issues in History Teaching* (pp. 39-54). New York: Routledge.
- Husbands C. (1996). *What is history teaching? Language, ideas and meaning in learning about the past*. Philadelphia: Open University Press.
- Kemper E, Stringfield S, Teddlie C. (2003). Sampling strategies in social science research. In: A Tashakkori, C. Teddlie (Eds.): *Handbook of Mixed Methods in Social and Behavioral Research*. Thousand Oaks, CA: Sage, pp. 273-296.
- Levstik, L. S. (2000). Articulating the silences: Teachers' and adolescents' conceptions of historical significance. In P. Stearns, S. Wineburg, & P. Seixas (Eds.), *Knowing, teaching, and learning history* (pp. 284-305). New York: New York University Press.
- Levstik, L. S., & Barton, K. C. (1997). *Doing History: Investigating with children in elementary and middle schools*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- McMillan, H. & J. Schumacher, S. (2006). *Research in education evidence-based inquiry*. Boston: Allyn and Bacon Inc.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (2. Basım). Thousand Oaks, California: SAGE Publications, Inc.
- Seixas, P. (1994). Students' understanding of historical significance. *Theory and Research in Social Education*, 22, 281-304.
- Seixas, P. (1997). Mapping the terrain of historical significance. *Social Education. National Council for the Social Studies*, 61(1). Pp- 22-27.
- Seixas, P., & Peck, C. (2004). Teaching historical thinking. In A. Sears & I. Wright (Eds.), *Challenges and Prospects for Canadian Social Studies* (pp. 109-117). Vancouver: Pacific Educational Press.
- Sheehan, M. (2011). "Historical significance" in the senior school curriculum. *New Zealand Journal of Educational Studies*, 46(2), 35-45.
- Şimşek, A. (2007). Türkiye'de tarih eğitiminin ulusallığı ve Avrupa merkezilik. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(1), 9-38.
- Şimşek, A. ve Satan, A. (Haz.). (2011). Milli tarihin inşası (Makaleler). İstanbul: Tarihçi Kitabevi.
- Şimşek, A. ve Yazıcı, F. (2013). Türkiye'de tarih öğretiminin dünü, bugünü. *TYB Akademi-Dil, Edebiyat ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 9-33.
- Westhoff, L. M. (2012). Seeing through the eyes of a history teacher. *The History Teacher*, 45(4), 533-548.
- Yeager, E. A., Foster, S. J., and Greer, J. (2002). How eighth graders in England and the united states view historical significance. *The Elementary School Journal*, 103 (2), Special Issue: Social Studies (Nov.), 199-219.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

Historical significance is the evaluation of historical events, personality, developments and situations according to their historical influences (past, present and future) (Er Tuna, 2014). In this sense, the concept of historical significance includes a broad assessment of people, events, places and ideas in the past. The concept of importance is broader than the concept of cause and effect. While some people or events may be important in terms of their outcome, others may still be considered unimportant although they have very important consequences. The concept of historical significance concerns the value given to persons, events, places and ideas. For this reason, it is a context-dependent and arguable concept. Seixas and Peck (2004) state that teachers and researchers make a distinction between historically significant and insignificant ones when choosing what to teach and what to write (Er Tuna, 2014). Hence, there is a choice here whether you are a teacher or a researcher to decide what is important. At the same time being as a student, prospective students have a different perspective on the historical content. They have their own beliefs and values about history (Westhoff, 2012). In this respect, their viewpoints of history affect their choice of what is important about history, as well as their beliefs and values about history affecting their professional lives. Accordingly, it is thought that it is important to study the concept of historical significance with teacher and teacher candidates. In this study, social studies teacher candidates' views on the concept of historical significance were examined. At the middle school level, in the scope of the social studies course and Turkey's Republic History of Revolution and Atatürkism lesson, as social studies teachers, they will teach the history. The social studies teacher candidates' beliefs and values about the history content will also affect their choice of historical significance when they begin their job. In this regard, by examining social studies teacher candidates' views on the concept of historical significance are thought to contribute to the field of social studies education.

2. Method

The aim of this study is to reveal the pre-service social studies teachers' views about the concept of “historical significance”. In response to this aim, the following research questions were sought:

- 1- What are the views of pre-service teachers of social studies on the significance of history?
- 2- What are the views of pre-service teachers of social studies about important historical events?
- 3- What are the views of pre-service teachers of social studies on the historical subjects they find unimportant?
- 4- What are the views of pre-service teachers of social studies on features that make a historical event significant?
- 5- What are the views of pre-service teachers of social studies about where they have learned more about history subjects?
- 6- What are the views of pre-service teachers of social studies on the most important history subjects they have learned outside school?

In this study, descriptive research method was used from general research types. Descriptive research method describes a given situation as precise as possible (Büyükoztürk et al., 2008). The descriptive method is often used in educational research to identify attitudes, beliefs and opinions of a select group on a particular topic (McMillan and Schumacher, 2006). The convenience sample from purposeful sampling methods was used to determine the study group. The convenience sample is stated to be a preferred method of sampling by researchers more frequently (Kemper, Stringfield and Teddlie, 2003, Yildirim and Simsek, 2006), as participants are more easily attainable and are willing to participate in the research. In this context, 66 social studies teacher candidates (SSTC) were included in the study group. The data was collected with the opinion form in which there were six open ended questions. The questions on the opinion form are as follows:

- 1- Is it important to learn history? Why?
- 2- What were the subjects (semester, development, event, person, etc.) you found most significant in the history courses you took during your undergraduate study?
- 3- What topics you find most unimportant among the subjects you learned in history classes? Why do you think these issues are unimportant?
- 4- What do you think makes a historical event significant?
- 5- Where do you find out more about History? Is it in school or out of school? From which sources do you learn history from outside the school?
- 6- What are the most important historical issues you have learned outside school?

Data was analyzed by content analysis. Content analysis is defined as a systematic, repeatable technique in which certain words of a text are summarized by smaller content categories with certain rules-based coding. Frequency and percentage are generally used to interpret the data obtained because of content analysis (Büyüköztürk et al., 2008).

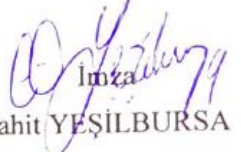
3. Findings, Discussion and Results

According to the results of the study, pre-service social studies teachers think that history teaching is important. They have also planned the future, taken lessons from the past, and interpreted them in the form of national unity. The results can be said to be similar to the findings of Dönmez, Yeşilbursa and Altıkulaç (2015). It is more often seen here that, pre-service social studies teachers emphasize the social aims of history. Historical skills such as analyzing, interpreting and understanding have not been addressed (Husbands, 1996; Yılmaz and Kaya, 2011). Regarding what social teacher candidates found as significant in history, it is seen that the Republican period and the Ottoman period were clearly prominent. When the events or developments are examined, it is seen that the conquest of Istanbul, the war of Malazgirt and the Industrial Revolution are emphasized more by pre-service social studies teachers. Atatürk, Sultan Mehmet the Conqueror, Suleiman the Magnificent are among the historical personalities they find the most important. These results are similar to the results of Avaroğulları and Kolcu (2016) studies. It can be said that the participants has a more nationalist perspective on the historical significance. This result is similar to the results of Yılmaz and Kaya, (2011). Nearly half of the pre-service social studies teachers stated that there were not trivial issues in history. At the beginning of the topics, which are not important, are medieval history topics. Especially the medieval European and Christian history topics are relatively unimportant. Cultural and civilizational issues are also of little importance afterwards. Participants addressed that there is no need to detailing these issues because of the very detailed description. The participants stated what makes a historical event important is its effects and consequences. These effects were expressed as universal, long-term and periodic effects. They also pointed out the consequences of major changes. The results showed that the vast majority of the participants that they have learned history at school. Participants emphasized that they learn history outside of school usually that from books, internet, documentaries, TV Programs, family elders and groups of friends have reached the end of history. These findings are similar to those of Yeager, Foster and Greer (2002), Seixas (1997), Barton and Levstik (1997), and Barton (2001). Participants stated that the significant history topics they learned outside the school are Republic history, Ottoman history, historical personalities and contemporary world history. It seems that the participant has a self-centered viewpoint. Likewise, even in the contemporary world history topics or issues that concern was expressed Turkey's involvement.

As a result, it can be said that the pre-service social studies teachers have a romantic and individual perspective on the concept of the historical significance. Although teacher candidates emphasized the universality and their long-term effects in the importance of a historical event, they highlighted the events, developments and individuals especially from the history of the Republic and Ottoman history. It was seen that it was hardly touched upon the importance of women in history. Only one participant mentioned women's movements and feminist movement in the Ottoman Empire, among other important historical topics. Since the results of the study are limited to the study groups' views, researches with larger samples and different data collection tools are expected to contribute to the field.

ETİK BEYANNAME

Yapılan bu araştırmanın yazım sürecinde bilimsel ve etik kurallara tüm araştırmacılar tarafından uyulmuş, farklı eserlerden yararlanması durumunda atıfta bulunulmuş, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmamış, araştırmanın tamamı veya bir kısmı farklı bir akademik yayın platformunda yayınlattılmak üzere gönderilmemiştir. Tüm bu durumlardan araştırmada ismi bulunan yazarların bilgisi olduğunu ve gerekli kurallara uyulduğunu beyan ederim. 16/03/2020

İmza
Cemil Cahit YEŐILBURSA
Araştırmanın Sorumlu Yazarı